

O tom, co přinesl uplynulý rok, a o chystaných změnách ve veřejné správě

Moje dveře byly, jsou a budou otevřené všem představitelům obcí a měst

„Když starostové poukážou na nějaký problém, snažím se, aby ze strany státu došlo k nápravě. Pokud se tohle podaří, starostům se bude lépe starostovat a občanům lépe žít,“ říká Jana Vildumetzová. Ani po roce ve funkci náměstkyně ministra vnitra pro řízení sekce veřejné správy nezmizel z její tváře vstřícný úsměv.

Zuzana Pacinová

Paní náměstkyně, v prosinci uplynul rok od vašeho nástupu do funkce. Jaký byl?

Všechny agendy, které mám na starosti nebo které mají na starosti moji lidé, ať už jsou to volby, matriky, státní občanství, občanské průkazy, cestovní pasy, nebo výkon dozoru a kontroly nad samosprávami, fungují bez problémů. Připravili jsme několik návrhů novelizací právních předpisů, rozpracovali strategii dalšího rozvoje veřejné správy, daří se nám více komunikovat se samosprávami. Minulý rok jsem navštívila skoro stovku radnic a byla jsem i na krajských úřadech. Každá taková cesta je pro mě nesmírně důležitá, protože přináší podněty přímo z území a takové poznání můžeme pak promítat do přípravy legislativních změn.

Co jste očekávala a co vás naopak překvapilo?

Dříve jsem si myslela, že na radnici je všechno dlouhé a složité, ale poznala jsem, že na ministerstvu je to ještě zdoluhavější, složitější a těžkopádnější. Jsem člověk, který by chtěl věci řešit pokud možno hned, jenže ve skutečnosti je jen velmi málo problémů, které jde rychle řešit, protože si často vyžadují legislativní opatření. To znamená, že musí mimo jiné projít připomínkovým řízením. Na radnici (jako starostka města – pozn. redakce) jsem si některé věci dělala sama, měla jsem těsnější kontakt s občany a řešila jsem jejich konkrétní problémy. Na ministerstvu je obtížné pomoci konkrétnímu občanovi, konkrétní obci. Přesto se snažím lidi okolo sebe přesvědčit, že „nejde to“ není ta správná odpověď. Jsem například velice ráda, že se konečně podaří

zajistit starostům přístup do registru obyvatel. Je to důležité proto, aby měli údaje například o nově narozených občanech a mohli je přivítat, anebo gratulovat starším občanům k významným životním jubileím. Dosud si starostové často museli dávat inzerát, aby se jim občané sami přihlásili, což ti celkem logicky nechápou. Přitom se stává, že pokud dá někdo podnět k tomu, aby bylo prošetřeno, zda starosta nebo hejtman nahlížel do registru obyvatel za účelem zjišťování např. nově narozených dětí, jsou takový kraj nebo obec Úřadem pro ochranu osobních údajů pokutovány za neoprávněné nahlížení do registru.

Mají to ženy v politice a ve veřejných funkcích těžší než muži, nebo tahle otázka už není aktuální?

Jako svobodná matka a dříve starostka vím, jak je složité skloubit práci a rodinu. Ženy potřebují podporu v péči o dítě, s níž by měly pomáhat nejrůznější dětské skupiny, firemní školky a podobně. Ženy jsou na jednu stranu více vidět, ale aby uspěly, musí být dostatečně průbojně a odolné. Někdy zkrátka musíte bojovat, jenže některé ženy se časem „stáhnou a nebojují“. Já bojovná jsem, a když opravdu cítím, že věci mají být spravedlivější a vyvážené, tak za tím jdu a do poslední chvíle se snažím o nápravu. O speciální podpoře žen v politice ve smyslu kvót nejsem přesvědčena. Ostatně ani vláda tento krok nepodpořila.

Cítíte ve funkci náměstkyně ministra vnitra, že vám někdo – ať už skrytě nebo otevřeně – dává najevo, že jste „jen“ žena?

Mezi odbornými náměstkyněmi ministra jsme dvě ženy a musím říci, že pokud potřebuji spolupráci od svých muž-

ských kolegů, vycházejí mi vstříc. Řídíme odlišné odborné sekce, ale spolupráce je zapotřebí v případě, že se agendy jednotlivých sekcí prolínají.

V dokumentu Strategický rámec rozvoje veřejné správy je plánovaná revize a optimalizace veřejné správy v území. Jaké je nyní zapotřebí v tomto směru udělat kroky?

Jak už jsem vícekrát řekla, nechtěla bych jít cestou revoluce, ale evoluce. V první řadě musíme detailně zmapovat stav veřejné správy, aby nebyly učiněny nějaké nesprávné změny. V letošním roce máme Evropské komisi předložit věcný záměr zákona o harmonizačním členění státu. Stále ještě platí zákon z roku 1960, který říká, že máme 76 okresů a 7 krajů (plus hlavní město Praha). Vedle toho platí ústavní zákon o vytvoření vyšších územně samosprávných celků, kterým se vytváří 14 krajů (včetně Prahy). Nedávno se starostové divili, když jedno ministerstvo uvádělo v rozdělovníku dokumentu Kraj východočeský a Kraj západočeský. Podle zákona je to sice správně, ale realita je už jiná. Proto připravujeme věcný záměr zákona, který bude řešit skladebnost a dostupnost veřejné správy podle stávající, reálné situace. Klíčové je, aby občan jezdil vyřizovat agendy pokud možno do jednoho místa, a s tím souvisí i rušení místní příslušnosti – aby lidé mohli vyřizovat úřední věci tam, kde se zrovna zdržují. Ať už v souvislosti se studiem, prací, nebo proto, že mají poblíž své známé nebo příbuzné, které zrovna jedou navštívit. Vzhledem k tomu, že funguje elektronizace veřejné správy a informace jsou propojeny prostřednictvím počítačů a sítí, v mnoha agendách není nutné, aby občan šel tam, kde má „místní přísluš-

Mgr. Jana Vildumetzová (*8. 5. 1973)

V letech 1991–1995 vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Jana E. Purkyně v Ústí nad Labem. Pět let byla učitelkou v základní škole v Horním Slavkově. Šest let pracovala jako ředitelka domu dětí a mládeže a městského kulturního střediska. V letech 2006–2012 byla starostkou obce Horní Slavkov, od roku 2012 krajskou zastupitelkou za Karlovarský kraj. Jeden rok (2013–2014) byla výkonnou ředitelkou Svazu měst a obcí. V prosinci roku 2014 byla jmenována do funkce náměstkyně ministra vnitra pro řízení sekce veřejné správy a legislativy. Je členkou několika Rad vlády, mimo jiné výkonnou místopředsedkyní Rady vlády pro veřejnou správu. Založila občanské sdružení Stop stalking na pomoc obětem pronásledování. V roce 2013 zvítězila v soutěži Nadějná politička, organizované společností Fórum 50%, o. p. s.

nost“. Chtěli bychom docílit toho, aby se sám občan mohl rozhodovat, kde vyřídí to, co potřebuje – podle kvality a dostupnosti. Od nového roku již není místní příslušnost u cestovních dokladů. Rádi bychom také nastavili spravedlivější systém financování výkonu veřejné správy a uvažujeme o tom, že bychom s tím začali u občanských průkazů. Zvažujeme, že obec by mohla dostat „navíc“ určitá procenta v příspěvku na výkon státní správy podle množství vydaných občanských průkazů.

Změnily se nějak významně kompetence obcí II. typu ve vztahu k agendám, které dříve nemohly samostatně vykonávat?

Podařilo se zvrátit trend „oklešťování“ kompetencí dvojkových obcí. S rozšiřováním kompetencí je to složitější. Ráda bych zapojila obce II. typu do

procesu vydávání občanských průkazů, musíme se na to ovšem dívat i z hlediska efektivity. Dnes máme třeba některé obce s pověřeným obecním úřadem, které mají až 20 tisíc obyvatel. Situaci zatím analyzujeme a vyhodnocujeme. Lidé by ušetřili čas a peníze, které je stojí cestování do vzdálenějších „trojkových“ obcí. Z reakcí starostů obcí s pověřeným obecním úřadem, které jsem sesbírала, jasně vyplývá, že by takový krok považovali pro své občany za krok správným směrem.

Co se podařilo realizovat z priorit, které jste si sama předsevzala?

Vedle systémových cílů jsem si předsevzala vyřešit dva konkrétní problémy. Chtěla jsem, aby starostové měli opět možnost dozvědět se údaje o svých občanech v souvislosti s vítáním občánek či jinými životními jubilei. V tomto ohledu jsme připravili

Zleva: Jan Zvěřina, Jana Vildumetzová a Václav Hených (všichni z Ministerstva vnitra)

novelu obecního zřízení, která je ve schvalovacím procesu ve Sněmovně. Předsevzala jsem si také, že snížíme počet neplatných hlasů při souběhu voleb, kdy lidé často odevzdají volební lístek do nesprávné obálky. Zde stále hledáme takové řešení, které bude ekonomické a pro občany srozumitelné. Chybavost u voleb, která částečně vyplývá z chyb občanů zaviněných nesprávným vložením hlasovacích lístků do obálek, bývá poměrně vysoká, takže pokud by se podařilo chyby omezit, bylo by více platných hlasů.

Inspirujete se v sousedních zemích, třeba v řízení veřejné správy na Slovensku?

Se Slováky jsme navázali výbornou spolupráci, často se navštěvujeme a diskutujeme konkrétní problémy a možná řešení. Slovinci se rozhodli svoji veřejnou správu poměrně zásadně přebudovat, realizují největší reformu od sametové revoluce v roce 1989. Tato reforma, kterou pojmenovali ESO – jako počáteční písmena slov Efektivní, Spolehlivá a Otevřená – si klade za cíl přiblížit výkon veřejné správy občanům tak, aby si mohli vyřídit veškerou agendu státní správy pouze na jednom úřadě v místě svého pobytu. Velkou nadějí a investice Slovinci vkládají také do elektronizace veřejné správy.

Je uspořádání veřejné správy na Slovensku podobné?

Osobně jsem měla možnost vidět, jak funguje jejich systém vydávání občanských průkazů. Podobně jako oni bychom chtěli umožnit zaslání hotových dokladů občanům poštou, aby lidé nemuseli dvakrát cestovat na úřad. Mnohé věci, které již fungují na Slovensku a pomáhají občanům, bych ráda zavedla do praxe i u nás. Jedná se například o automatické informování občana (třeba formou SMS zprávy) ve chvíli, kdy je jeho nový doklad totožnosti vyroben a připraven k vyzvednutí, nebo o automatické upozornění občanovi, že mu v brzké době končí platnost dokladu totožnosti. Na Slovensku je možné požádat o zaslání hotových dokladů (jedná se o občanský průkaz, řidičský průkaz a technický průkaz) občanovi poštou.

„Minulý rok jsem navštívila skoro stovku radnic a byla jsem i na krajských úřadech. Každá taková cesta je pro mě nesmírně důležitá, protože přináší podněty přímo z území a takové poznání můžeme pak promítat do přípravy legislativních změn.“

V průběhu roku jste intenzivně cestovala po krajích a hovořila se stovkami starostů, zastupitelů, primátorů nebo hejtmanů. Co je nejvíce trápí?

Starostové si stěžují na obrovskou byrokracii. Nerozumí tomu, proč musejí vyplňovat nejrůznější formuláře, proč je tak složité realizovat konkrétní investici, proč jim stát neustále „hází klacky pod nohy“. Odpověď, že je tomu tak proto, že to stanoví zákon, je stejně jako mne nespokojuje. Nejvíce však komunální politiky trápí, když se změní něco, co funguje. Proto vím, že změny je třeba vždy projednat s těmi, kteří výkon veřejné správy ve skutečnosti realizují.

Jak se vám daří komunikovat s představiteli měst a obcí?

Se svými problémy se na mne obrací řada starostů, radních či „řadových“ zastupitelů, snažím se jim vždy pomoci, a to třeba i tak, že dohledáme, kdo má danou věc na starosti a požádáme příslušný úřad o řešení. Starosta z menší obce totiž často neví, na koho se se svým problémem obrátit. Věcné a konstruktivní spolupráce s asociacemi samospráv si moc cením, pravidelně se účastním jak akcí Asociace krajů a Svazu měst a obcí, tak setkání pořádaných Sdružením místních samospráv, v těsném pracovním kontaktu jsem i se Spolkem pro obnovu venkova či Sdružením tajemníků. Všichni jsou také zastoupeni v Radě vlády pro veřejnou správu, kde je prostor pro obhajobu zájmů samospráv i ve vztahu k jiným resortům.

FOTO: RADOSLAV BERNÁTEK

Jak se Ministerstvu vnitra daří spolupracovat s jednotlivými obcemi?

Máme nastavené komunikační kanály, vydáváme metodická doporučení, pořádáme metodické dny pro úředníky, kde se diskutují konkrétní problémy. Zajišťujeme také komunikaci s obcemi pro jiné resorty, pokud nás o to požádají. Jsem přesvědčena, že nastavený systém funguje.

Jaké jsou vaše priority ve vztahu k obcím i ke koncepci veřejné správy pro další období?

Rádi bychom posílili naši koordinační roli ve vztahu k územní veřejné správě. Se samosprávami je třeba komunikovat z jednoho místa, na Ministerstvu vnitra musí mít obce a kraje svého obhájce. Chtěli bychom také prosadit, aby se veškeré změny týkající se územní veřejné správy mohly realizovat pouze s naším souhlasem, respektive se souhlasným stanoviskem Rady vlády pro veřejnou správu.

Dnes můžete porovnat, jaké to je být starostkou několikatisícového města nebo náměstkyní ministra vnitra pro řízení sekce veřejné správy.

Jako starostka jsem měla na starosti skoro šest tisíc občanů města, jako náměstkyně mám nyní na starosti více než šest tisíc obcí a třináct krajů. Obě práce jsou zajímavé, mojí ambicí je dosahovat konkrétních výsledků. ■